

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Григорій Петрович МАРОЩАК,

*аспірант Київського університету
інтелектуальної власності та права
Національного університету
«Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0009-0005-3004-8413>*

Сільське господарство – це один із локомотивів національної економіки України. Галузь стабільно зростала до початку повномасштабного вторгнення, частка сільськогосподарського виробництва у ВВП становила 10%, сільське господарство було одним із лідерів світового виробництва деяких видів продовольства [1]. Родючі землі, сприятливі кліматичні умови забезпечували стабільно високі обсяги виробництва сільськогосподарської продукції та можливість не лише забезпечувати продовольчу безпеку українського населення, але й експортувати до країн Азії, Африки та Близького Сходу. Однак, повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року завдало сільському господарству величезні руйнування та проблеми. Збитки включають часткове або повне знищення техніки й обладнання, зниження якості та безпеки сільськогосподарських земель, викрадення виробничих ресурсів та продукції, і колосальну шкоду навколишньому середовищу, що завдана активними бойовими діями, ракетними обстрілами і, зокрема, підривом Каховської ГЕС. У звіті Центру досліджень продовольства та землекористування зазначається, що за два роки повномасштабного вторгнення сільськогосподарські збитки становлять 10.3 млрд. доларів США (пошкоджена та знищена сільськогосподарська техніка, знищені/пошкоджені фактори виробництва та вироблена продукція, збитки через пошкодження зерносховищ, збитки, завдані багаторічним насадженням, тваринництву, аквакультури та рибальству). Окрім збитків через пошкодження та знищення фізичних активів, українські виробники сільськогосподарської продукції стикаються з непрямими втратами, спричиненими недоотриманням доходів через зниження виробництва, цін і підвищення собівартості продукції. На відміну від збитків, які локалізуються на територіях, що постраждали від військових дій, - непрямих втрат зазнають аграрії по всій Україні. Непрямі втрати за оцінками експертів на початок 2024 року вже сягали 69.8 млрд. доларів США [2]. Окрім зазначеного, підприємницька діяльність зазнала також суттєвих втрат через закриття портів і ускладнення логістичних маршрутів, а подекуди повну відсутність змоги експортувати сільськогосподарську продукцію. Вище зазначене яскраво демонструє складне становище сільського господарства в Україні в нинішніх умовах Надзвичайно важливо зараз здійснювати ефективну державну політику, визначити пріоритетне місце сільського господарства серед сфер державної еконо-

міки, спрямовувати цільову державну підтримку, а також максимально залучати іноземні інвестиції для відновлення зруйнованої та пошкодженої інфраструктури. Тому, особливої актуальності на сьогодні набувають питання правового, в тому числі адміністративно-правового, забезпечення підприємницької діяльності у сфері сільського господарства, оскільки лише за активної участі держави та органів державної влади можна відновити сільське господарство та повернути йому чільне місце серед галузей економіки.

Адміністративно-правове забезпечення розглядається як один із видів правового забезпечення. На думку Гуміна О.М. та Пряхіна Є.В., адміністративно-правове забезпечення – це упорядкування суспільних відносин уповноваженими на те державою органами, їх юридичне закріплення за допомогою правових норм, охорона, реалізація і розвиток [2, с. 48].

Аналізуючи сучасні виклики адміністративно-правового забезпечення підприємницької діяльності у сфері сільського господарства, то можна виділити такі основні завдання та напрямки роботи:

1) *підтримка відновлення та реконструкції* (зокрема, зерносховищ, сільськогосподарської техніки, багаторічних насаджень, тваринництва, рибальства, аквакультури та інше). Дане завдання може бути виконане державою шляхом розроблення прозорих та ефективних програм державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції, зменшення кредитних ставок для аграріїв, надання грантів малим сільськогосподарським виробникам, податкових пільг, кредитних канікул, залучення іноземних інвесторів;

2) *відновлення якості та безпеки сільськогосподарських земель* (розмінування земельних угідь, рекультивация);

3) *зниження експортних ризиків*, зокрема, шляхом деблокування морських портів та створення альтернативних експортних маршрутів;

4) *задоволення суспільних потреб у високоякісних, поживних і безпечних продуктах та задоволення продовольчої безпеки* шляхом прийняття інтегрованої політики безпечності харчових продуктів ЄС та стандартів контролю у сфері санітарних та фітосанітарних заходів;

5) *функціонування ринку землі на умовах прозорості та відкритості*;

6) *повоєнний розвиток сільського господарства з урахуванням змін клімату, ощадливе використання природних ресурсів*;

7) *модернізація сільського господарства, шляхом інновації, цифровізації процесів*;

8) *залучення високо кваліфікованих кадрів* - українська система сільськогосподарських досліджень, освіти має підвищити свою ефективність, щоб відповідати нинішнім запитам ринку та глобальним викликам;

9) *розвиток місцевих сільських територіальних громад*- інфраструктури сільських громад, боротьба з депопуляцією, покращення умов життя сільського населення, створення робочих місць, підтримка фермерів-початківців та інше;

10) *забезпечення належного нормативно-правового регулювання* зазначених процесів, *контроль* за виконанням органами державної влади своїх повноважень, зокрема шляхом громадського контролю, *запроваджен-*

ня механізмів відповідальності органів державної влади за невиконання або неналежне виконання своїх повноважень.

Таким чином, проаналізувавши все вище викладене, можемо зробити наступні висновки: галузь сільського господарства зазнала значних збитків внаслідок воєнних дій на території нашої держави. З огляду на те, що сільське господарство є пріоритетною галуззю національної економіки, має бути реалізований повний комплекс адміністративно-правового забезпечення відновлення та реконструкції даної галузі, що має включати заходи, починаючи від належного нормативного забезпечення, контролю, в тому числі громадського, за виконанням органами державної влади та місцевого самоврядування своїх повноважень, реалізація державних цільових програм підтримки сільського господарства, залучення іноземних інвестицій, розроблення системи кредитних пільгових умов та грантових програм, залучення високо кваліфікованих спеціалістів до роботи, інновацію та модернізацію галузі сільського господарства, а також ряд інших не менш важливих заходів.

Список використаних джерел:

1. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Нова аграрна політика». 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/new-agrarian-policy.pdf>
2. Збитки, втрати та потреби сільського господарства через повномасштабне вторгнення. Звіт Центру досліджень продовольства та землекористування. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/02/RDNA3_ukr.pdf
3. Гумін О.М., Пряхін Є.В. Адміністративно-правове забезпечення: поняття та структуру. *Наше право*. 2014. № 4. С. 46-50